

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

12 septembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Proprietate intelectuală – Brevete – Directiva 2004/48/CE – Articolul 9 alineatul (7) – Introducere pe piață a unor produse cu încălcarea drepturilor conferite de un brevet – Măsuri provizorii – Anulare ulterioară a brevetului – Consecințe – Dreptul la o despăgubire corespunzătoare ca reparație pentru prejudiciul cauzat prin măsurile provizorii”

În cauza C-688/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală, Ungaria), prin decizia din 9 noiembrie 2017, primită de Curte la 8 decembrie 2017, în procedura

Bayer Pharma AG

împotriva

Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt.,

Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft.,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, domnii F. Biltgen, J. Malenovský (raportor) și C. G. Fernlund și doamna L. S. Rossi, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: doamna R. Șereș, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 ianuarie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Bayer Pharma AG, de E. Szakács, de K. J. Tálas și de I. Molnár, ügyvédek;
- pentru Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt., de A. Szecskay și de G. Bacher, ügyvédek;
- pentru Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft., de K. Szamosi, de P. Lukácsi și de Á. György, ügyvédek;
- pentru Comisia Europeană, de L. Havas, de F. Wilman și de S. L. Kaléda, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: maghiara.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 aprilie 2019,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, rectificare în JO 2004, L 195, p. 16, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Bayer Pharma AG (denumită în continuare „Bayer”), pe de o parte, și Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. (denumită în continuare „Richter”) și Exeltis Magyarország Gyógyszerkereskedelmi Kft. (denumită în continuare „Exeltis”), pe de altă parte, în legătură cu prejudiciul pe care aceste ultime două societăți pretind că l-au suferit ca urmare a măsurilor provizorii adoptate împotriva lor la cererea Bayer.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 3 Primul paragraf al preambulului Acordului privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală (denumit în continuare „Acordul TRIPS”), care constituie anexa 1 C la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), semnat la Marrakech la 15 aprilie 1994 și aprobat prin Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 privind încheierea, în numele Comunității Europene, referitor la domeniile de competența sa, a acordurilor obținute în cadrul negocierilor comerciale multilaterale din Runda Uruguay (1986-1994) (JO 1994, L 336, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 3), are următorul cuprins:

„[dorind] să reducă distorsionările și obstacolele în calea comerțului internațional și ținând cont de necesitatea promovării unei protecții eficiente și suficiente a drepturilor de proprietate intelectuală și de a veghea ca măsurile și procedurile vizând asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală să nu devină prin ele însele bariere în calea comerțului legitim”.

- 4 Articolul 1 din Acordul TRIPS, intitulat „Natura și domeniul de aplicare al obligațiilor”, prevede la alineatul (1):

„Membrii trebuie să dea curs prevederilor prezentului acord. Membrii pot, dar nu sunt obligați, să asigure în legislația lor o protecție mai largă decât cea prevăzută în prezentul acord, cu condiția ca această protecție să nu contravină prevederilor acordului. Membrii sunt liberi să stabilească metoda adecvată pentru aplicarea prevederilor prezentului acord în cadrul propriilor sisteme și practici juridice.”

- 5 Articolul 50 din Acordul TRIPS, intitulat „Măsuri provizorii”, prevede la alineatul (7):

„În cazurile în care măsurile provizorii sunt abrogate sau încetează datorită oricărei acțiuni sau omisiuni a reclamantului, sau în cazurile în care se constată ulterior că nu a avut loc încălcarea sau amenințarea cu încălcarea a unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judiciare sunt competente să ordone reclamantului, la cererea pârâtului, să acorde acestuia din urmă o compensație corespunzătoare pentru repararea oricărei daune cauzate prin aceste măsuri.”

Dreptul Uniunii

6 Considerentele (4), (5), (7), (8), (10) și (22) ale Directivei 2004/48 menționează:

„(4) Pe plan internațional, toate statele membre, precum și Comunitatea însăși, în chestiunile în care sunt competente, sunt legate prin [Acordul TRIPS] [...].

(5) Acordul TRIPS cuprinde în special dispoziții referitoare la mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, care constituie norme comune aplicabile pe plan internațional și sunt puse în aplicare în toate statele membre. Prezenta directivă nu ar trebui să aducă atingere obligațiilor internaționale ale statelor membre, inclusiv celor care rezultă din Acordul TRIPS.

[...]

(7) Din consultările angajate de Comisie cu privire la această chestiune reiese că, în statele membre, și în pofida dispozițiilor Acordului TRIPS, există încă disparități importante în ceea ce privește mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, normele de aplicare a măsurilor provizorii care sunt utilizate în special pentru conservarea probelor, calculul daunelor interese sau normele procedurale pentru a determina încetarea încălcării drepturilor de proprietate intelectuală prezintă diferențe importante de la un stat membru la altul. [...]

(8) Disparitățile care există între sistemele din statele membre în ceea ce privește mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală sunt dăunătoare bunei funcționări a pieței interne și nu permit să se procedeze astfel încât drepturile de proprietate intelectuală să beneficieze de un nivel de protecție echivalent pe întreg teritoriul Comunității. [...]

[...]

(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea [legislațiilor statelor membre] pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[...]

(22) Este de asemenea indispensabil să se prevadă măsuri provizorii pentru stoparea imediată a infracțiunilor fără a se aștepta o decizie de fond, cu respectarea drepturilor de apărare, asigurând proporționalitatea măsurilor provizorii în funcție de specificul fiecărui caz și prevăzând garanțiile necesare pentru a acoperi costurile și prejudiciile provocate părții pârâte de o cerere nejustificată. Aceste măsuri sunt în special justificate atunci când orice întârziere ar fi de natură să provoace un prejudiciu ireparabil titularului unui drept de proprietate intelectuală.”

7 Potrivit articolului 1 din această directivă:

„Prezenta directivă privește măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În înțelesul prezentei directive, expresia «drepturi de proprietate intelectuală» include drepturile de proprietate industrială.”

8 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede la alineatul (3):

„Prezenta directivă nu aduce atingere:

[...]

(b) obligațiilor care decurg pentru statele membre din convențiile internaționale și în special din Acordul TRIPS, inclusiv cele referitoare la procedurile penale și la sancțiunile aplicabile;

[...]

- 9 Capitolul II din Directiva 2004/48, intitulat „Măsuri, proceduri și mijloace”, cuprinde articolele 3-15 din această directivă. Potrivit dispozițiilor articolului 3 menționat, intitulat „Obligație generală”:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

- 10 Articolul 9 din Directiva 2004/48, intitulat „Măsuri provizorii și asigurătorii”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură ca autoritățile judecătorești competente să poată, la cererea reclamantului:

(a) să pronunțe împotriva presupusului contravenient o ordonanță de urgență cu scopul de a preveni orice încălcare iminentă a unui drept de proprietate intelectuală, de a interzice, cu titlu provizoriu și sub rezerva, dacă este cazul, plății unei daune cominatorii atunci când legislația internă prevede acest lucru, ca prezumatele încălcări ale acestui drept să continue sau de a subordona continuarea lor constituirii unor garanții destinate să asigure despăgubirea titularului dreptului; [...]

(b) să ordone sechestrarea sau predarea mărfurilor suspectate de a încălca un drept de proprietate intelectuală pentru a împiedica introducerea sau circulația lor în circuitele comerciale.

(2) În cazul unei încălcări la scară comercială, statele membre se asigură ca autoritățile judecătorești competente să poată ordona, dacă partea vătămată face dovada unor împrejurări susceptibile să pună în pericol recuperarea daunelor interese, sechestrul asigurător al bunurilor mobile și imobile ale presupusului contravenient, inclusiv blocarea conturilor sale bancare și a altor bunuri. [...]

[...]

(7) În cazurile în care măsurile provizorii sunt revocate sau încetează să se mai aplice datorită oricărei acțiuni sau omisiuni a reclamantului ori în cazurile în care se constată ulterior că nu a existat o încălcare sau o amenințare de încălcare a unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judecătorești sunt autorizate să ordone reclamantului, la cererea pârâtului, să acorde acestuia o despăgubire corespunzătoare ca reparație pentru orice vătămare provocată prin aceste măsuri.”

Dreptul maghiar

- 11 În temeiul articolului 18 alineatele (1) și (2) din találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (Legea nr. XXXIII din 1995 privind protecția brevetelor), protecția conferită de un brevet începe odată cu publicarea cererii, iar efectele sale retroactivează la data formulării cererii. Această protecție este provizorie și devine definitivă numai în cazul în care solicitantul obține un brevet pentru invenția sa.

- 12 Articolul 156 alineatul (1) din polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Legea nr. III din 1952 privind Codul de procedură civilă) prevede:

„Instanța poate dispune, la cerere, prin intermediul unor măsuri provizorii, admiterea unei cereri sau a unei cereri reconvenționale ori a unei cereri de măsuri provizorii, în cazul în care o astfel de măsură este necesară pentru a preveni un prejudiciu iminent sau pentru a menține statu-quo-ul litigiului, precum și pentru a proteja un drept preponderent al reclamantului, iar prejudiciul cauzat prin măsură nu depășește beneficiul așteptat de la măsura menționată. Instanța poate condiționa acordarea de măsuri provizorii de furnizarea unor garanții. [...] Caracterul plauzibil al faptelor pe care se întemeiază cererea trebuie demonstrat.”

- 13 Potrivit articolului 339 alineatul (1) din polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Legea nr. IV din 1959 privind Codul civil, denumit în continuare „Codul civil”):

„Oricine cauzează în mod nelegal un prejudiciu altuia este ținut să îl repare. Este scutit de această obligație cel care demonstrează că a acționat astfel cum poate fi de așteptat în general din partea oricărei persoane în situația respectivă.”

- 14 Articolul 340 alineatul (1) din Codul civil prevede:

„Victima este obligată să acționeze astfel cum poate fi de așteptat în general din partea oricărei persoane în situația respectivă în vederea limitării sau a reducerii prejudiciului. Nu se impune despăgubirea unei părți pentru prejudiciul rezultat ca urmare a nerespectării acestei obligații de către victimă.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 15 La 8 august 2000, Bayer a depus la Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatal (Oficiul Național pentru Proprietate Intelectuală, Ungaria) (denumit în continuare „Oficiul”) o cerere de brevet referitoare la un produs farmaceutic care conținea un principiu activ contraceptiv. Oficiul a publicat această cerere la 28 octombrie 2002.
- 16 Richter, în lunile noiembrie 2009 și august 2010, și Exeltis, în luna octombrie 2010, au început să comercializeze în Ungaria produse farmaceutice contraceptive (denumite în continuare „produsele în cauză”).
- 17 La 4 octombrie 2010, Oficiul a eliberat un brevet în favoarea Bayer.
- 18 La 8 noiembrie 2010, Richter a depus la Oficiu o cerere de constatare a inexistenței contrafacerii pentru ca prin aceasta să se declare că produsele în cauză nu încălcau brevetul obținut de Bayer.
- 19 La 9 noiembrie 2010, Bayer a solicitat instanței de trimitere, Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală, Ungaria), adoptarea unor măsuri provizorii prin care să interzică Richter și Exeltis introducerea pe piață a produselor în cauză. Aceste cereri au fost respinse pentru motivul că nu a fost demonstrat caracterul plauzibil al contrafacerii.
- 20 La 8 decembrie 2010, Richter și Exeltis au depus la Oficiu o cerere de anulare a brevetului obținut de Bayer.
- 21 La 25 mai 2011, Bayer a introdus noi cereri de măsuri în fața instanței de trimitere, care, prin ordonanțele executorii din 11 iulie 2011, intrate în vigoare la 8 august 2011, a interzis societăților Richter și Exeltis să introducă pe piață produsele în cauză, impunându-le totodată obligația de a constitui garanții.

- 22 La 11 august 2011, Bayer a inițiat de asemenea la instanța de trimitere proceduri în contrafacere împotriva Richter și a Exeltis. Aceste proceduri au fost suspendate până la pronunțarea unei hotărâri definitive în cadrul procedurii în anularea brevetului.
- 23 Sesizată cu acțiuni introduse de Richter și de Exeltis împotriva ordonanțelor din 11 iulie 2011, Fővárosi Ítéltábla (Curtea Regională de Apel din Budapesta-Capitală, Ungaria) a anulat, la 29 septembrie și, respectiv, la 4 octombrie 2011, aceste ordonanțe pentru vicii de procedură și a trimis cauza la instanța de trimitere.
- 24 Prin ordonanțele din 23 ianuarie 2012 și din 30 ianuarie 2012, aceasta din urmă a respins cererile de măsuri provizorii formulate de Bayer. Apreciind totodată că Richter și Exeltis au intrat pe piață prin contrafacerea brevetului, instanța menționată a considerat că, ținând seama în special de stadiul avansat al procedurii de anulare a brevetului obținut de Bayer și de retragerea unui brevet european echivalent, adoptarea unor asemenea măsuri nu putea fi considerată proporțională. Printr-o decizie din 3 mai 2012, Fővárosi Ítéltábla (Curtea Regională de Apel din Budapesta-Capitală) a confirmat aceste două ordonanțe.
- 25 Printr-o decizie din 14 iunie 2012, Oficiul a admis în parte cererea de anulare a brevetului obținut de Bayer formulată de Richter și de Exeltis. În urma unei noi cereri formulate de acestea din urmă, Oficiul și-a retras decizia din 14 iunie 2012 și a anulat în totalitate acest brevet printr-o decizie din 13 septembrie 2012.
- 26 Prin ordonanța din 9 septembrie 2014, instanța de trimitere a anulat decizia Oficiului din 13 septembrie 2012. În plus, aceasta a reformat decizia Oficiului din 14 iunie 2012 și a anulat brevetul obținut de Bayer în totalitate.
- 27 Prin ordonanța din 20 septembrie 2016, Fővárosi Ítéltábla (Curtea Regională de Apel din Budapesta-Capitală) a confirmat această ordonanță.
- 28 La 3 martie 2017, după ce Bayer s-a desistat, instanța de trimitere a pus capăt procedurii în contrafacere dintre Bayer și Exeltis în urma desistării Bayer.
- 29 Printr-o decizie din 30 iunie 2017, aceasta a respins definitiv acțiunea în contrafacere inițiată de Bayer împotriva societății Richter pentru motivul întemeiat pe anularea definitivă a brevetului obținut de Bayer.
- 30 Richter, prin cererea reconvențională formulată la 22 februarie 2012, și Exeltis, printr-o cerere depusă la 6 iulie 2017, au solicitat ca Bayer să fie obligată la plata de despăgubiri pentru prejudiciul pe care acestea consideră că l-au suferit ca urmare a măsurilor provizorii evocate la punctul 21 din prezenta hotărâre.
- 31 În fața instanței de trimitere, Bayer solicită respingerea cererilor menționate, susținând că Richter și Exeltis au cauzat ele însele prejudiciul pe care pretind că l-au suferit prin faptul că au introdus pe piață produsele în cauză în mod intenționat și nelegal. Conform articolului 340 alineatul (1) din Codul civil, acestea nu ar fi îndreptățite să solicite despăgubiri pentru prejudiciul respectiv.
- 32 În acest context, instanța de trimitere consideră în esență că, având în vedere lipsa din dreptul maghiar a unei dispoziții care să reglementeze în mod specific situațiile vizate la articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48, normele generale din Codul civil referitoare la răspundere și la reparație trebuie să fie interpretate în lumina acestei dispoziții. Instanța ridică însă, în primul rând, problema domeniului de aplicare al normei cuprinse în articolul 9 alineatul (7) din această directivă și se întrebă mai ales dacă această dispoziție se limitează să garanteze părâtului un drept la despăgubire sau dacă definește

deopotrivă conținutul acestui drept. În al doilea rând, aceasta ridică problema dacă articolul 9 alineatul (7) din directiva menționată se opune ca, în aplicarea unei dispoziții de drept civil a unui stat membru, instanța națională să examineze care a fost rolul pârâtului în producerea prejudiciului.

33 În aceste condiții, Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală) a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtii următoarele întrebări preliminare:

„1) Expresia «despăgubire corespunzătoare», care figurează la articolul 9 alineatul (7) din Directiva [2004/48], trebuie interpretată în sensul că statele membre trebuie să stabilească normele de drept material privind răspunderea părților, precum și cuantumul și modalitatea de acordare a despăgubirii, în virtutea cărora instanțele din statele membre pot dispune ca reclamantul să despăgubească pârâtul pentru prejudiciile cauzate prin intermediul unor măsuri pe care instanța le-a revocat ulterior sau care nu au mai fost aplicabile ulterior ca urmare a unei acțiuni sau a unei omisiuni din partea reclamantului ori în cazul în care instanța a constatat ulterior că nu a existat o încălcare sau pericolul încălcării unui drept de proprietate intelectuală?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare preliminară, articolul 9 alineatul (7) din directiva [2004/48] se opune reglementării unui stat membru în temeiul căreia despăgubirea prevăzută în cadrul acestei dispoziții a directivei trebuie să facă obiectul normelor generale ale statului membru în materie de răspundere civilă și de despăgubire, potrivit cărora instanța nu poate obliga reclamantul să repare prejudiciile cauzate printr-o măsură provizorie care ulterior s-a dovedit a fi neîntemeiată ca urmare a nulității brevetului și care s-au produs întrucât pârâtul nu a acționat astfel cum poate fi de așteptat din partea oricărei persoane în situația respectivă sau pentru a căror producere pârâtul este răspunzător din același motiv, cu condiția ca reclamantul, la solicitarea măsurii provizorii, să fi acționat după cum poate fi de așteptat din partea oricărei persoane în situația respectivă?”

Cu privire la întrebările preliminare

34 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48, în special noțiunea de „despăgubire corespunzătoare” menționată în această dispoziție, trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale care prevede că o persoană nu trebuie să fie despăgubită pentru prejudiciul pe care l-a suferit ca urmare a faptului că nu a acționat astfel cum poate fi de așteptat din partea oricărei persoane în vederea limitării sau a reducerii prejudiciului său și care, în împrejurări precum cele din cauza principală, determină instanța să nu oblige reclamantul din procedura de măsuri provizorii să repare prejudiciul cauzat prin aceste măsuri chiar dacă brevetul pe baza căruia acestea au fost solicitate și acordate a fost ulterior anulat.

35 Pentru a se răspunde la aceste întrebări, trebuie, în primul rând, să se determine dacă statele membre trebuie să stabilească pentru noțiunea de „despăgubire corespunzătoare”, la care face referire articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48, conținutul, întinderea și modalitățile de acordare, ipoteză care este privilegiată de instanța de trimitere.

36 În această privință, trebuie arătat de la bun început că articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 prevede că autoritățile judecătorești sunt autorizate să ordone reclamantului, la cererea pârâtului, să acorde acestuia o despăgubire corespunzătoare ca reparație pentru orice vătămare provocată prin măsurile provizorii în cazurile în care aceste măsuri provizorii sunt revocate sau încetează să se mai aplice datorită oricărei acțiuni sau omisiuni a reclamantului ori în cazurile în care se constată ulterior că nu a existat o încălcare sau o amenințare de încălcare a unui drept de proprietate intelectuală.

- 37 Chiar dacă modul de redactare a dispoziției respective nu face mențiuni expresă, rezultă cu claritate din economia generală a articolului 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 că acesta se adresează statelor membre și le impune acestora din urmă să prevadă în dreptul lor național ansamblul măsurilor prevăzute la articolul 9, inclusiv cele menționate la alineatul (7) al acestui articol, așa cum se confirmă de altfel și în considerentul (22) al directivei menționate.
- 38 Articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 trebuie, așadar, să fie interpretat în sensul că impune statelor membre să autorizeze în legislația lor instanțele competente să ordone reclamantului, la cererea pârâtului, să repare prejudiciul cauzat prin măsurile provizorii prevăzute la articolul respectiv.
- 39 Reiese de asemenea din modul de redactare a articolului 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 că, *primo*, această competență se poate exercita fie atunci când măsurile provizorii sunt revocate sau încetează să se mai aplice datorită oricărei acțiuni sau omisiuni a reclamantului, fie atunci când se constată ulterior că nu a existat o încălcare sau o amenințare de încălcare a unui drept de proprietate intelectuală. *Secundo*, competența respectivă trebuie să privească „orice vătămare” provocată prin măsurile vizate și, *tertio*, reparația trebuie să intervină sub forma unei „despăgubir[i] corespunzătoare”.
- 40 În ceea ce privește în mod deosebit această noțiune de „despăgubire corespunzătoare”, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, atât din cerințele aplicării uniforme a dreptului Uniunii, cât și din cele ale principiului egalității rezultă că termenii unei dispoziții de drept al Uniunii care nu fac nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul de aplicare al acesteia trebuie, în mod normal, să primească în întreaga Uniune Europeană o interpretare autonomă și uniformă, care trebuie stabilită ținând cont de contextul acestei prevederi și de obiectivul general urmărit de reglementarea în cauză (Hotărârea din 21 octombrie 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 41 Or, întrucât articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 nu cuprinde nicio trimitere la dreptul național al statelor membre în ceea ce privește noțiunea menționată de „despăgubire corespunzătoare”, aceasta trebuie să facă obiectul unei asemenea interpretări autonome și uniforme, fără a putea ține de diferite state membre.
- 42 Această concluzie este susținută de obiectivul urmărit de Directiva 2004/48. Astfel, aceasta precizează, în cuprinsul considerentului (10), că obiectivul său constă în apropierea acestor legislații pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.
- 43 În această privință, considerentul (7) al Directivei 2004/48 subliniază existența unor disparități importante între statele membre, în special în ceea ce privește modalitățile de aplicare a măsurilor provizorii. În plus, în cuprinsul considerentului (8) al acestei directive se amintește că asemenea disparități sunt dăunătoare bunei funcționări a pieței interne și nu permit să se procedeze astfel încât drepturile de proprietate intelectuală să beneficieze de un nivel de protecție echivalent pe întreg teritoriul Uniunii.
- 44 Or, o interpretare potrivit căreia diferitele state membre ar fi libere să precizeze ele înseși conținutul, întinderea și modalitățile de punere în aplicare a noțiunii „despăgubire corespunzătoare” menționată la articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 ar contraveni acestui obiectiv de echivalență și omogenitate în cadrul nivelului ridicat de protecție al proprietății intelectuale, astfel cum este urmărit de legiuitorul Uniunii.
- 45 Concluzia de la punctul 41 din prezenta hotărâre nu poate încălca obligațiile ce rezultă din Acordul TRIPS, obligatoriu atât pentru Uniune, cât și pentru statele sale membre, și la care Directiva 2004/48 se referă în mai multe rânduri.

- 46 Astfel, Acordul Trips prevede la articolul 1 alineatul (1), printre altele, că statele părți la Acordul TRIPS sunt libere să stabilească „metoda adecvată pentru aplicarea prevederilor prezentului acord în cadrul propriilor sisteme și practici juridice”. Domeniul de aplicare al acestei dispoziții generale se extinde deopotrivă la articolul 50 alineatul (7) din acest acord, al cărui mod de redactare este în esență identic cu cel al articolului 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 și care se referă, la rândul său, la noțiunea de „compensație corespunzătoare”.
- 47 Pe de altă parte, acordul menționat, care, potrivit dispozițiilor primului paragraf al preambulului, urmărește să asigure o protecție eficientă și suficientă a drepturilor de proprietate intelectuală, admite în mod expres, la articolul 1 alineatul (1), posibilitatea ca membrii să poată pune în aplicare o protecție mai largă decât cea prevăzută în acordul respectiv.
- 48 Or, tocmai acestea sunt alegerile pe care legiuitorul Uniunii le-a făcut prin adoptarea Directivei 2004/48, al cărei obiectiv principal, amintit la punctul 42 din prezenta hotărâre, constă în a asigura în sistemul juridic propriu al Uniunii și al statelor sale membre un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen al proprietății intelectuale.
- 49 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se considere că noțiunea de „despăgubire corespunzătoare” este o noțiune autonomă a dreptului Uniunii, care trebuie să primească o interpretare uniformă pe teritoriul acesteia.
- 50 În această privință, după cum reiese din cuprinsul punctului 38 din prezenta hotărâre, articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 impune statelor membre să autorizeze instanțele competente să acorde părâtului, în condițiile prevăzute în această dispoziție, o despăgubire corespunzătoare.
- 51 În consecință, revine acestor instanțe naționale sarcina să aprecieze, în cadrul exercitării competenței astfel reglementate cu care sunt investite, împrejurările specifice ale cauzei cu care sunt sesizate pentru a decide dacă este necesar ca reclamantul să fie obligat să plătească părâtului o despăgubire care trebuie să fie „corespunzătoare”, altfel spus, justificată având în vedere împrejurările respective.
- 52 În particular, deși este adevărat că exercitarea competenței instanțelor naționale de a acorda o asemenea despăgubire este supusă strict condițiilor prealabile în temeiul cărora fie măsurile provizorii trebuie să fi fost revocate sau să înceteze să se mai aplice datorită oricărei acțiuni sau omisiuni a reclamantului, fie să se fi constatat ulterior că nu a existat o încălcare sau o amenințare de încălcare a unui drept de proprietate intelectuală, nu este mai puțin adevărat că împrejurarea că aceste condiții sunt îndeplinite într-o cauză anume nu implică faptul că instanțele naționale competente ar fi ținute în mod automat și în orice situație să oblige reclamantul să repare orice prejudiciu suferit de părât ca urmare a măsurilor respective.
- 53 În cauza principală, este cert, *primo*, că brevetul a fost eliberat numai după ce Richter a început să comercializeze produsele în cauză și că, atunci când reclamanta din litigiul principal a solicitat inițial adoptarea de măsuri provizorii, iar, în urma respingerii acestei cereri, a solicitat din nou, la data de 25 mai 2011, adoptarea unor asemenea măsuri ca reacție la comercializarea respectivă, Richter era titulara acestui brevet.
- 54 *Secundo*, este de asemenea cert că, la aceeași dată, pârâtele din litigiul principal depuseseră deja la Oficiu, la rândul lor, o cerere de anulare a brevetului respectiv.
- 55 Trebuie amintit, *tertio*, că, după ce au fost acordate, la 11 iulie 2011, de către instanța de instanța de trimitere, aceste măsuri provizorii au fost anulate, la 29 septembrie și, respectiv la 4 octombrie 2011, de către instanța de apel și că instanța de trimitere, deși a considerat că pârâtele din litigiul principal intraseră pe piață cu încălcarea brevetului obținut de Bayer, nu a reînnoit, în urma trimiterii cauzelor în fața sa, respectivele măsuri provizorii din cauza stadiului avansat al procedurii de nulitate a acestui brevet și a retragerii brevetului european echivalent.

- 56 În fine, *quarto*, brevetul obținut de Bayer a făcut obiectul unei anulări, mai întâi prin decizia Oficiului din 13 septembrie 2012 și, într-o a doua etapă, prin ordonanța instanței de trimitere pronunțată la 9 septembrie 2014.
- 57 Or, din decizia de trimitere și din întrebările adresate de aceasta Curții reiese că, în aceste împrejurări, legislația națională în discuție în litigiul principal nu ar permite instanței să ordone reclamantului să repare prejudiciul cauzat pârâtului prin măsurile provizorii revocate.
- 58 Acesta este contextul în care trebuie să se răspundă, în al doilea rând, la întrebarea dacă articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48, în special noțiunea de „despăgubire corespunzătoare” menționată în această dispoziție, se opune aplicării în asemenea împrejurări a unei legislații naționale care exclude în esență ca pârâtul să poată obține repararea prejudiciului pe care acesta l-a suferit ca urmare a faptului că nu a acționat astfel cum poate fi de așteptat în general din partea oricărei persoane în situația respectivă în vederea limitării sau a reducerii prejudiciului menționat, cu condiția ca reclamantul, atunci când a solicitat măsuri provizorii, să fi acționat el însuși după cum poate fi de așteptat în general din partea oricărei persoane în situația respectivă.
- 59 În lipsa din modul de redactare a articolului 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 a unei mențiuni exprese în această privință, este necesar, conform unei jurisprudențe constante, ca acesta să fie interpretat în lumina contextului și a finalității reglementării în care se înscrie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 iunie 2018, Koppers Denmark, C-49/17, EU:C:2018:395, punctul 22).
- 60 În ceea ce privește contextul respectiv, este necesar, *primo*, să se arate că rezultă din considerentul (22) *in fine* al Directivei 2004/48 că despăgubirea corespunzătoare prevăzută la articolul 9 alineatul (7) din aceasta constituie o garanție pe care legiuitorul Uniunii a considerat-o ca fiind necesară pentru a acoperi cheltuielile și prejudiciile ocazionate pârâtului printr-o „cerere nejustificată” de măsuri provizorii.
- 61 Potrivit termenilor aceluiași considerent (22) al Directivei 2004/48, măsurile provizorii prevăzute la articolul 9 din aceasta sunt justificate printre altele atunci când orice întârziere ar fi de natură să cauzeze un prejudiciu ireparabil titularului unui drept de proprietate intelectuală.
- 62 Rezultă că constatarea caracterului nejustificat al unei cereri de măsuri provizorii presupune, înainte de toate, lipsa riscului de a cauza un prejudiciu ireparabil titularului unui drept de proprietate intelectuală în cazul unei adoptări cu întârziere a măsurilor solicitate de acesta.
- 63 În această privință, atunci când pârâtii își comercializează produsele chiar dacă a fost formulată o cerere de brevet de natură să împiedice o asemenea comercializare, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere, se poate considera la prima vedere că un asemenea comportament constituie pentru titularul acestui brevet un indiciu obiectiv al existenței unui risc de prejudiciu ireparabil în caz de întârziere în adoptarea măsurilor solicitate de el. Prin urmare, cererea de măsuri provizorii formulată de acesta din urmă ca reacție la un asemenea comportament nu poate fi calificată *a priori* drept „nejustificată”, în sensul articolului 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 interpretat în lumina considerentului (22) al acesteia.
- 64 În ceea ce privește împrejurarea că măsurile provizorii în discuție în litigiul principal au fost revocate, deși este adevărat că aceasta poate constitui, după cum s-a precizat la punctul 52 din prezenta hotărâre, una dintre condițiile necesare înseși exercitării competenței menționate la articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48, aceasta nu poate, în schimb, să fie considerată prin ea însăși ca fiind un element determinant de probă a caracterului nejustificat al cererii aflate la originea măsurilor provizorii revocate.

- 65 O concluzie diferită ar putea avea ca efect, în împrejurări precum cele din cauza principală, să descurajeze titularul brevetului în cauză de la recurgerea la măsurile vizate la articolul 9 din Directiva 2004/48 și ar contraveni astfel obiectivului acestei directive, care constă în asigurarea unui nivel de protecție ridicat al proprietății intelectuale.
- 66 *Secundo*, în ceea ce privește comportamentul reclamantului, articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat din perspectiva articolului 3 din aceasta, care prevede o „obligație generală” care guvernează întregul capitol II din această directivă, din care face parte și articolul 9.
- 67 Potrivit articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2004/48, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală vizate de această directivă trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.
- 68 Această dispoziție impune astfel statelor membre și, în definitiv, instanțelor naționale să ofere garanții care să se urmărească în special ca măsurile și procedurile vizate la articolul 9 din Directiva 2004/48 să nu fie folosite în mod abuziv.
- 69 În acest scop, instanțele naționale competente trebuie să verifice dacă, într-o cauză dată, reclamantul nu a folosit în mod abuziv aceste măsuri și proceduri.
- 70 În consecință, este obligația instanței de trimitere să verifice dacă reclamantul nu a folosit abuziv măsura prevăzută la articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48. În acest scop, este de competența instanței respective să ia în considerare în mod adecvat toate împrejurările obiective ale cauzei, inclusiv comportamentul părților.
- 71 Având în vedere ansamblul considerațiilor ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48, în special noțiunea de „despăgubire corespunzătoare” vizată în această dispoziție, trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care prevede că o persoană nu trebuie să fie despăgubită pentru prejudiciul pe care l-a suferit ca urmare a faptului că nu a acționat astfel cum poate fi de așteptat în general din partea oricărei persoane în vederea limitării sau a reducerii prejudiciului său și care, în împrejurări precum cele din cauza principală, determină instanța să nu oblige reclamantul din procedura de măsuri provizorii să repare prejudiciul cauzat prin aceste măsuri chiar dacă brevetul pe baza căruia acestea au fost solicitate și acordate a fost ulterior anulat, cu condiția ca această reglementare să permită instanței să ia în considerare în mod adecvat toate împrejurările obiective ale cauzei, inclusiv comportamentul părților, în special în scopul de a verifica dacă reclamantul nu a folosit în mod abuziv măsurile respective.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 72 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 9 alineatul (7) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, în special noțiunea de „despăgubire corespunzătoare” vizată în această dispoziție, trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care prevede că o persoană nu trebuie să fie despăgubită pentru prejudiciul pe care l-a suferit ca urmare a faptului că nu a acționat astfel cum poate fi de

așteptat în general din partea oricărei persoane în vederea limitării sau a reducerii prejudiciului său și care, în împrejurări precum cele din cauza principală, determină instanța să nu oblige reclamantul din procedura de măsuri provizorii să repare prejudiciul cauzat prin aceste măsuri chiar dacă brevetul pe baza căruia acestea au fost solicitate și acordate a fost ulterior anulat, cu condiția ca această reglementare să permită instanței să ia în considerare în mod adecvat toate împrejurările obiective ale cauzei, inclusiv comportamentul părților, în special în scopul de a verifica dacă reclamantul nu a folosit în mod abuziv măsurile respective.

Semnături